

Managementsamenvatting

Een selectie uit de Monitor Sport en corona IV – De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector.

Ine Pulles

Peter van Eldert

Hugo van der Poel

Oplegger – Managementsamenvatting

Dit document bevat de managementsamenvatting van de Monitor Sport en corona IV - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in een beknopte samenvatting van de gevolgen van de getroffen maatregelen op de sportsector. Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de Monitor Sport en corona IV, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak. De gehele rapportage is [hier](#) te vinden.

Achtergrond Monitor Sport en corona IV

In de Monitor Sport en corona IV worden de data en kennis gebundeld over de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector die in oktober 2021 beschikbaar zijn. We brengen de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland in beeld. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De nadruk ligt op nieuwe data en kennis sinds juni 2021. Wat tot dan bekend was, is gepubliceerd in de eerste drie uitgaven van de Monitor Sport en corona. De eerste drie monitoren Sport en corona¹² zijn respectievelijk begin juli 2020, eind november 2020 en juni 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd.

De Monitor Sport en corona IV, uitgevoerd door het Mulier Instituut, is de vierde overzichtsstudie in een serie monitors vanuit het kennisconsortium Sport en corona. In dit consortium hebben het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen op verzoek van de uitvoeringsalliantie van het Nationaal Sportakkoord (ministerie van VWS, Vereniging Sport en Gemeenten en NOC*NSF) hun krachten gebundeld. Met als belangrijkste opdracht voor het Mulier Instituut om de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sport te monitoren. Kenniscentrum Sport & Bewegen heeft het platform www.sportencorona.nl ontwikkeld om de beschikbare kennis, data en praktijkvoorbeelden te delen.

¹ Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² Poel, H. van der, Nafzger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

Managementsamenvatting

In de Monitor Sport en corona bieden we inzicht in de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De voorliggende rapportage is de vierde Monitor Sport en corona. De eerste drie Monitoren Sport en corona zijn respectievelijk begin juli 2020, eind november 2020 en in juni 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd.

Hoe staat de sportsector ervoor?

De gevolgen van de coronacrisis zijn in alle deelsectoren van de sportsector voelbaar, zij het in verschillende mate en op verschillende manieren. Al met al zijn sportverenigingen, sportondernemers en de ondersteuningsstructuur veerkrachtig gebleken, mede dankzij de steunmaatregelen van de overheid. De (nabije) toekomst zien zij in september en oktober 2021 met gematigd optimisme tegemoet.

Uiteraard hebben zij elk te maken met hun eigen uitdagingen en aandachtspunten. Zo lijkt de financiële impact van de coronacrisis bij sportverenigingen mee te vallen, maar is de crisis goed voelbaar in een daling van het aantal leden en vrijwilligers. Met name zaalsportverenigingen hebben met ledendaling te maken en voornamelijk veldsportverenigingen beschikken over te weinig vrijwilligers en/of kader. Zij verwachten hierin verbetering, maar het blijft een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst van sportverenigingen. Cijfers van NOC*NSF bevestigen het beeld dat vooral binnensportbonden en sportbonden waarbij het ledenbestand geheel of gedeeltelijk tot stand komt door het organiseren van competities en/of evenementen hard worden geraakt. Ook het klantenbestand van sportondernemers is afgenomen. Verder blijkt het moeilijk nieuw personeel te werven.

NOC*NSF, het POS en gemeenten zijn de afgelopen tijd druk bezig geweest om sportaanbieders zo goed als mogelijk te ondersteunen. Dit kan financiële ondersteuning zijn, maar ook ondersteuning bij het naleven van regels en protocollen. Zo gaven sportverenigingen aan problemen te ervaren bij het uitvoeren van deze protocollen, bijvoorbeeld het controleren van coronatoegangsbewijzen. Sportbonden gaven aan dat zij nog wel afhankelijk zijn van de hulp en ondersteuning die de overheid biedt. Eén op de vijf sportondernemers geeft aan door het stopzetten van de steun in de financiële problemen te zullen komen.

Nederlanders zijn tijdens de coronacrisis deels anders gaan sporten, hoewel in de scores op de kernindicatoren voor sport- en beweegdeelname van Nederlanders (2020) nauwelijks effecten van de coronamaatregelen zijn terug te zien. De maatregelen hebben vooral invloed op de manier waarop wordt gesport (van binnen naar buiten, van georganiseerd naar ongeorganiseerd) en op verschillen in deelname tussen verschillende bevolkingsgroepen. Zorgelijk is dat de deelname- en gezondheidsverschillen tussen lager- en hogeropgeleiden in de coronacrisis zijn vergroot.

- managementsamenvatting gaat verder op de volgende pagina -

Voor het jaar 2021 is tot en met september maandelijks een lichte stijging in de sportdeelname waarneembaar. Ongeveer vier op de tien Nederlanders geven aan dat zij van plan zijn het sportgedrag van voor de coronacrisis weer op te pakken. Een vergelijkbaar aandeel is vanwege de coronacrisis nieuwe sport- of beweegactiviteiten gaan beoefenen. Dit wil overigens niet zeggen dat zij meer zijn gaan sporten of bewegen. De nieuwe activiteiten zullen in de (nabije) toekomst voor een groot deel blijvend beoefend worden, vaak naast de activiteit die zij al beoefenden, soms ter vervanging ervan. Als het sportgedrag structureel is veranderd, heeft dat op de langere termijn gevolgen voor de organisatie van de sportsector.

Financiële gevolgen voor de sport

Het totaalbedrag van de uitgekeerde steunmaatregelen over 2020 is 619 miljoen euro. Daarmee komt de nettoschade voor de breedtesport in 2020 naar schatting uit op 452 miljoen euro.

Voor de ontvangen ondersteuning vanuit de financiële steunmaatregelen zijn voor het jaar 2021 tot en met begin november voorlopige cijfers beschikbaar. Tot begin november is 451 miljoen euro vanuit generieke en sportspecifieke steunmaatregelen aan de sportsector uitgekeerd. Aangezien voor 2021 nog gegevens over een aantal maatregelen ontbreken, zal de eindstand over 2021 hoger uitvallen.

Het aandeel ondernemers in de sportsector, inclusief evenementenorganisatoren, dat de omzet of het aantal medewerkers zag toenemen lag in het derde kwartaal van 2021 voor het eerst sinds het begin van de coronacrisis hoger dan het aandeel dat een afname zag. Dit wil niet zeggen dat de omzet weer terug is op het niveau van voor de coronacrisis, maar het is wel een teken dat de bedrijvigheid in de sport weer op gang komt. Vooralsnog zijn er geen signalen dat het aantal faillissementen in de sport toeneemt. Met de versoepelingen in september was er voor de evenementensector weer sprake van enig perspectief. Dat bleek met de nieuwe maatregelen die in november volgden van korte duur, terwijl al lange tijd op grote schaal gebrek aan perspectief werd ervaren, personeel moest worden ontslagen of contracten niet konden worden verlengd.

Ondanks de versoepelingen in de zomer en het begin van het najaar van 2021 zullen de diverse groepen sportaanbieders de komende tijd nog te maken hebben met de nodige uitdagingen. Buiten de omgang met de nieuwe maatregelen, zoals het coronatoegangsbewijs, zijn dat voldoen aan uitgestelde betalingsverplichtingen en het aantrekken van nieuwe arbeidskrachten en vrijwilligers. Daar komt ook nog eens bij dat het in verschillende situaties voor kan komen dat (een deel van) de ontvangen steun terugbetaald moet worden. Er zijn in de sector veel minder (financiële) buffers dan begin 2020. De resultaten zullen nog verder onder druk komen te staan als de sporters niet allemaal terugkomen en als de maatregelen weer strenger worden.

Hoe verder?

De samenleving waar we nu in leven is niet dezelfde als anderhalf jaar geleden. De behoefte om terug te gaan naar een 'normaal' dagelijks leven en sport- en beweegpatroon is sterk, maar de verdere ontwikkeling van de pandemie is onzeker. Diverse scenario's zijn mogelijk, van terug naar het 'normaal' tot het 'worst case'-scenario waarbij het virus wereldwijd blijft circuleren en veel dodelijke slachtoffers maakt. In de slotbeschouwing staan we stil bij de mogelijke scenario's en zetten we uiteen wat deze voor de sportsector betekenen. Daarnaast worden vier aanbevelingen uitgewerkt: 1) anticipeer op verschillende scenario's, 2) zet in op brede schokbestendigheid, 3) verbind de herstelopgave met de aanpak van langetermijnvraagstukken en 4) bescherm de waarden van de sport.

